

Паризька бібліотека

КУПИТИ

Роман про дружбу та кохання, сім'ю та силу літератури, заснований на історії Американської бібліотеки в Парижі під час Другої світової війни. Париж, 1939 рік. У молодій та амбітній Оділь Суше є все: сім'я і коханий, друзі та робота мрії в Американській бібліотеці. Коли нацисти захоплюють Париж, Оділь ризикує втратити і близьких, і улюблену роботу. Разом зі своїми колегами-бібліотекарями Оділь приєднується до руху Опору, та замість зброї в них — книжки.

Що відчує дівчина, коли війна нарешті закінчиться: смак свободи чи невимовну гіркоту зради? Монтана, 1983 рік. Лілі — самотня підлітка в маленькому місті на півночі США, яка шукає розради після смерті матері. Її сусідка — самотня літня пані. Уроки французької, сильні ревності, велика туга й радість від того, що тебе розуміють, — те, що об'єднує двох подруг. Та чи готові вони зазирнути в таємниці минулого?

«Паризька бібліотека» — це роман, що досліджує наслідки нашого вибору та стосунки, які формують нас. Це історія про неочевидний героїзм і людей, які живуть поруч із нами, а ще про дружбу, підтримку та улюблені книжки.

Розділ 1

Оділь

Париж, лютий 1939 року

Шифри кружляли у мене в голові, наче зірки. 823. Шифри були ключем до нового життя. 822. Сузір'я надії. 841. Пізніми вечорами в ліжку, вранці дорогою за круасанами, стовпчик за стовпчиком — 810, 840, 890 — вони склалися перед очима. Вони означали свободу, майбутнє. Паралельно із шифрами я вивчала історію бібліотек, починаючи з 1500-х років. В Англії, коли Генріх VIII був заклопотаний рубанням голів своїм дружинам, наш король Франциск осучаснив бібліотеку й відкрив її для науковців. Його королівська колекція лягла в основу Національної бібліотеки. Зараз, сидячи за письмовим столом у своїй спальні, я готувалася до співбесіди в Американській бібліотеці й востаннє проглядала записи: заснована 1920 року; перша в Парижі, що відкрила свої книгосховища для широкого загалу; читачі з понад тридцяти країн, чверть з них із Франції. Я міцно трималася за ці факти й цифри, сподіваючись, що з ними я матиму компетентний вигляд перед Директоркою.

Я вийшла з квартири, де жила наша родина, на Рю-де-Ром, брудну від кіптяви, що її вихаркували з димом локомотиви вокзалу Сен-Лазар. Вітер розтріпував моє волосся, і я заправляла кучерики під берет. Удалині виднілася смолисто-чорна баня церкви Сент-Огюстен. Релігія, 200. Старий Заповіт, 221. А Новий Заповіт? Я чекала, але шифр ніяк не приходив. Я так нервувала, що забула прості речі. Витягла записник із сумки.

А, звісно, 225. Так і знала.

Десяткова класифікація Дьюї була моєю улюбленою частиною бібліотечної науки. Розроблена у 1873 році американським бібліотекарем Мелвіллом Дьюї, вона складалася з десяти класів, за якими розміщалися книжки на полицях, відповідно до теми. Для всього був шифр, що дозволяло будь-якому читачу знайти будь-яку книгу в будь-якій бібліотеці. Наприклад, мама вправлялася у 648 (домогосподарство). Пап, хоч він цього й не визнавав, дуже подобалася 785 (камерна музика). Мій

брат-близнюк радше любив 636.8, а я надавала перевагу 636.7 (коти і собаки відповідно).

Я вийшла на le grand boulevard, де місто в межах лиш одного кварталу скидало із себе пальто робітничого класу і вдягало норкову шубу. Стояв грубий запах вугілля, його змінював медовий аромат жасмину від «Джой», який носили жінки, що милувалися виставленими у вітринах сукнями від Ніни Річчі й довгими рукавичками із зеленої шкіри «Кіслав». Я пройшла повз музикантів, що виходили з крамниці, де продавалися зім'яті зошити з партитурами, повз барокову будівлю із синьою брамою, завернула за ріг і потрапила у вузький провулок. Я знала дорогу напам'ять.

Я любила Париж — місто із секретами. Наче книжкові палітурки, декотрі шкіряні, декотрі з тканини, кожні паризькі двері вели в несподіваний світ. На подвір'ї можна було натрапити чи то на зв'язані між собою велосипеди, чи то на огрядного консьєржа, озброєного мітлою. Що ж до Бібліотеки, то масивна дерев'яна брама прочиняла шлях у прихований сад — доріжка з білої бруківки, з петуніями з одного боку та газоном з іншого, вела до маєтку з цегли й каменю. Я переступила поріг, де поряд висіли французький і американський прапори, і накинула жакет на розхитаний вішак. Вдихнувши найкращі пахощі у світі — суміш запаху старих книг і хрустких газетних аркушів, — я відчула, що вдома.

Прибувши на співбесіду на кілька хвилин раніше, я обійшла абонементний стіл, де читачів вислуховував завжди галантний бібліотекар («Де у Парижі відкопати пристойний стейк?») — запитував прибулець у ковбойських чоботах. «Чого я маю платити пеню, якщо навіть не дочитала книгу?» — сперечалася сварлива мадам Сімон), і увійшла в тишу читальної зали.

За столом біля панорамних вікон читала газету професорка Коен — з її шиньйону кокетливо стирчало павичеве перо; містер Прайс-Джонс обмірковував статті «Тайм», попихкуючи люлькою. Зазвичай я би підійшла привітатися, але, нервуючи перед співбесідою, сховалася серед стелажів улюбленого відділу. Мені подобалося бути оточеною історіями, декотрі з яких були старі як світ, а деякі опубліковані лише минулого місяця.

Я подумала, що могла би придивитися роман для брата. Тепер я все частіше прокидалася серед ночі від клацання машинки, за якою він друкував свої брошури. У них Ремі то закликав Францію надати допомогу біженцям від громадянської війни в Іспанії, то переконував, що Гітлер захопить Європу, як уже захопив частину Чехословаччини. Єдине, що

могло змусити Ремі забути про свої турботи, як і про турботи інших, — це хороша книжка.

Я пробігла пальцями по корінцях. Вибравши одну з книг, розгорнула її на випадковій сторінці. Ніколи не судила книжку за початком. Початки нагадували мені про одне моє перше й останнє побачення, коли ми обоє усміхалися занадто жваво. Ні, я розгорнула книжку на середині, де автор не намагався справити враження. «В житті часто сутеніє, але є просвіти, - прочитала я. — Ви є саме таким світлом». Oui. Merci, містере Стокер. Саме це я б і сказала Ремі, якби могла.

А от тепер я запізнювалася, тож поспішила до абонементного столу, де заповнила формуляр і вкинула «Дракулу» в сумочку. Директорка вже чекала. Її каштанове волосся було, як завжди, зібране у вузол, вона крутила в пальцях срібну ручку.

Усі чули про міс Рідер. Вона писала в газети і виступала на радіо, запрошуючи до Бібліотеки всіх — студентів, учителів, військових, іноземців, французів. Вона була переконана, що знайдеться місце для кожного.

— Я Оділь Суше. Перепрошую за запізнення. Я прийшла раніше, але взялася за книжку...

— Читання — небезпечна справа, — з розумінням усміхнулася міс Рідер. — Пройдімо до мого кабінету.

Я пішла за нею через читальну залу, де люди в елегантних костюмах відволікалися від газет, щоб роздивитися знамениту Директорку, далі вгору гвинтовими сходами, коридором до заповідного крила «Тільки для співробітників» — і до її кабінету, звідки линув запах кави. На стіні висіла велика фотографія міста з висоти пташиного лету, шахівниця кварталів якого так відрізнялася від звивистих вуличок Парижу.

Помітивши мою зацікавленість, вона сказала:

— Це Вашингтон. Я працювала в Бібліотеці Конгресу.

Вона жестом запросила мене сісти й сама зайняла місце за столом, заваленим паперами, — деякі намагалися вислизнути зі стосів, інші ж ледь-ледь трималися за діркопробивач. Збоку виблискував чорний телефон. Окрім самої міс Рідер, на стільці вміщався стосик книжок. Я помітила романи Ісака Дінесена та Едіт Вортон. З кожної книжки визирала закладка — яскрава стрічка, — закликаючи Директорку повернутися до читання.

Якого роду читачкою була міс Рідер? На відміну від мене, вона ніколи не кидала книжки розгорнутими, якщо бракувало закладок. Ніколи не лишала книжкові стоси під ліжком. Вона читала по чотири-п'ять творів одночасно. Один у сумочці для поїздки на автобусі містом. Один, думку про який спитав близький друг. Один, про який ніхто не здогадувався, — таємна насолода для дощового недільного пообіддя...

— Хто ваш улюблений автор? — спитала міс Рідер.

Улюблений автор? Запитання без відповіді. Як можна обрати одного? Взагалі-то ми з моєю тіткою Каро створили категорії — мертві автори, живі автори, іноземні, французькі тощо, — щоб не змушувати себе обирати. Я подумала про книжки, яких щойно торкалася в читальній залі, і про книжки, які мене зачепили. Я захоплювалася ходом думок Ральфа Волдо Емерсона: «Я не сам, коли читаю чи пишу, хоча поряд зі мною нікого немає». Так само і Джейн Остін. Хоча вона й писала у дев'ятнадцятому столітті, для багатьох сучасних жінок нічого не змінилося: їхнє майбутнє залежало від того, за кого вони вийшли заміж. Три місяці тому, коли я заявила батькам, що мені не потрібен чоловік, пап пирхнув і почав запрошувати на недільні обіди щоразу нового підлеглого з роботи. Він пропонував їх на тарілочці, наче мамину запечену індичку, приправлену петрушкою: «Марк не пропустив жодного робочого дня, навіть коли хворів на грип!».

— Ви ж читаете, чи не так?

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ